

مقطع تحصیلی: کاردانی ■ رشته معماری ترم دوم سال تحصیلی: ۱۳۹۸-۱۳۹۹

نام درس: معماری جهان اسلامی نام و نام خانوادگی مدرس: مهرا ن رضایی

آدرس email مدرس mehranrezaie056@gmail.com تلفن همراه مدرس: ۰۹۱۲۵۶۱۶۲۴۴

جزوه درس معماری جهان اسلامی

مربوط به هفته پنجم ■

power point: دارد □ ندارد ■

voice: دارد □ ندارد ■

text: دارد ■ ندارد □

معماری در دوره ی قاجاریه

نفوذ بیگانگان که از عصر صفویه آغاز شده بود در دوره ی حکومت قاجار فزونی یافت. حوادث و اتفاقاتی که در دوران سلسله ی قاجاریه رخ داد منجر به ضعف کشور و از دست رفتن قسمت های مختلف آن، اعمال نفوذ بیگانگان و متزلزل شدن اساس و استقلال ایران شد.

در این دوره شیوه ی اصفهانی رو به انحطاط گذاشت زیرا هنگامی که روابط ایران با غرب بیشتر شد، متأسفانه ایرانیان خود باختگی پیدا کردند. همه چیز را از غرب و خود را فاقد همه چیز دانستند و به این

ترتیب بعد از شیوه ی اصفهانی دیگر شیوه ای جایگزین آن نشد.

اگر چه شروع انحطاط شیوه ی اصفهانی در معماری را از دوران محمد شاه قاجار دانسته اند اما این سستی و افول، پیش تر از دوره ی افشار و زند آغاز شده بود. در این مرحله کیفیت رنگ ها و غنا و شفافیت کاشی ها رنگ می بازد و مصالح به کار رفته در بنا و شیوه ی ساخت و ارائه ی تزیینات افت چشم گیری را نشان می دهد. با این وجود در این دوره به تزیینات توجه فراوانی شد که عرصه ی عمل آن در کاخ ها و منازل مسکونی می توان مشاهده نمود. « آینه کاری » و « گچ کاری » به سرعت رایج شد، سالن های بزرگ با اشکال هندسی متنوع با آینه ها تزیین یافتند (تالار آینه کاخ گلستان) و سقف های چوبی خانه ها نقاشی شدند.

با این وجود علی رغم ضعف معماری و تاثیر روزافزون هنر غرب در این دوران، هنوز در گوشه و کنار کشور نشانه هایی از ادامه ی شیوه ی پیشین به چشم می خورد و ماحصل آن ساخت بناهای درخشانی است نظیر:

- مدرسه آقا بزرگ در کاشان

- خانه طباطبائی ها در کاشان

- خانه بروجردی ها در کاشان

- خانه لاری ها در یزد

- عمارت مسعودیه در تهران

- خانه امیر تیمور در تهران

- خانه وثوق الدوله در تهران

نفوذ معماری غرب در ایران

دوره ی نفوذ معماری غرب در ایران دارای دو دوره ی کاملاً مشخص می باشد که عبارتند از:

۱- زمان قاجار تا اوایل دوره ی پهلوی

۲- دوران پهلوی

در دوره ی اول، شاهد نفوذ معماری غرب هستیم که فقط در ظواهر و تزیینات و جزئیات معماری ایران مؤثر است و از دوره ی دوم به بعد کل معماری دگرگون می شود و بناهایی کاملاً با عناوین و عملکردهای غربی ساخته می شود، مانند بعضی از ادارات دولتی و دانشگاهها که تا آن زمان نمونه ای در معماری ایران نداشتند بنابراین، معماری این دوره با نقشه و پلان های اوپایی و با استفاده از تکنیک بتن و آهن و نماسازی و تزییناتی ملهم از گذشته ی باستان شروع به رشد کرد مانند ساختمان بانک ملی و وزارتخانه ها و تعدادی دبیرستان (از قبیل البرز و فیروزه بهرام) که نماسازی آن ها

گاهی حتی ترکیباتی از معماری کلاسیک یونان و روم را نیز به همراه داشت. در بین این بناها، ساختمان های دانشگاه تهران که قسمتی از آن ها را «آندره گدار» طرح کرده، از اهمیت ویژه ای برخوردار است؛ آندره گدار هم چنین طرح «موزه ایران باستان» و «آرامگاه حافظ» را نیز به انجام رساند.